

Література

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/content/B0/derj-standart-pochatk-new.pdf>.
2. Хижна О. П. Художньопедагогічна діяльність учителя початкової школи (теоретико-методологічний та методичний аспекти) : Монографія. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 456 с

УДК 373.3.091.313

ФЕРШАЛ Д. В., ЛАВРЕНОВА М. В.,
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕЛЕМЕНТІВ ІНТЕГРАЦІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Одним із напрямів сучасної педагогіки мистецтва можна вважати інтеграцію. Інтеграція є одним із провідних напрямів перетворень в сучасній школі і усунення протиріч між невинно зростаючим обсягом знань та здатністю їх засвоєння. Інтеграція покликана сприяти подоланню фрагментарності та мозаїчності знань учнів, забезпечує оволодіння ними комплексними знаннями, системою універсальних людських цінностей, слугує формуванню системно-цілісного світогляду. Інтеграція здатна вирішити основні суперечності в освіті – протиріччя між безмежністю знань і обмеженими людськими ресурсами.

Аналіз наукових досліджень показав, що поняття «інтеграція», яке у 1857 році в науку ввів англійський учений Г.Спенсер, трактується сучасними вченими таким чином:

– як важлива риса сучасної науки; не тільки нова її організація, а й головне – внутрішній її стан, єдина умова відобразити новий предмет дослідження, відбиваючи при цьому всі його сторони одночасно в їхньому зв'язку [1];

– як об'єднання різноманітних соціальних груп; культурна – асиміляція різновидних елементів культури і єдину культуру; моральна – уніфікація різних моральних норм і цінностей;

– як об'єднання елементів, що супроводжується ускладненням і зміцненням зв'язків між ними [2]

– як взаємозв'язок наук і наукових знань, їхня взаємодія завдяки використанню спільних ідей, засобів, прийомів дослідження навколишньої дійсності, тобто ущільнення знань у постійно вдосконалюваних формах пізнання і вираження пізнаного [4];

– як стан зв'язаності окремих диференційованих частин і функцій системи, організму в ціле, а також процес, який веде до такого стану; процес зближення та зв'язку наук, який відбувається одночасно з процесами їх диференціації.

Інтеграцію як процес трактують багато дослідників, але кожний по-різному розглядає це явище, а саме:

– процес упорядкування, узгодження та об'єднання структур і функцій у цілісному організмі, який є характерним для живих систем [5];

– процес органічний, пов'язаний з якісними змінами всередині кожного елемента, який входить у систему [6];

– процес і результат побудови такої цілісності, яка створюється синтезуванням наукових знань на основі фундаментальних закономірностей природи [7];

– дуже важливим, на наш погляд, є твердження, що в процесі інтеграції не тільки виникають нові зв'язки, а й кількість зв'язків переходить у нову якість, з'являється щось нове, чого раніше не було в науці взагалі.

Для впровадження інтегрованого навчання у початковій школі, на думку М.Вашуленка, існують об'єктивні причини і передумови, зокрема: необхідність усунути перевантаження дітей; скоротити кількість навчальних годин протягом тижня і вилучені години віддати для предметів розвивально-виховного циклу; інтегрований курс у початкових класах може без додаткових витрат вести сам класовод, оскільки йому доводиться навчати школярів цих предметів у традиційній ізоляції (на відміну від старших класів, де інтеграція курсів вимагає переучування вчителя, наповнення його знаннями з іншого предмета, що інтегрують з тим, який викладає) [2].

Вчені виділяють такі способи інтеграції змісту початкового навчання: інтегровані курси; інтегровані підручники; інтегровані завдання; інтегровані уроки.

Інтеграція в навчально-виховному процесі може бути різною – повною і частковою, за змістом і способом пізнавальної діяльності. Повна інтеграція об'єднує в одному курсі різні навчальні предмети. Повна інтеграція, дає змогу нівелювати деякі недоліки предметної системи навчання, якими є розрізнення і фрагментарність викладу, та залучити потрібні відомості з суміжних предметів, що сприяє різнобічному і цілісному засвоєнню знань. Часткова – це інтеграція, сутність якої вимагає поєднання змістового матеріалу з різних предметів, становить основу побудови інтегрованих уроків. О.Савченко розрізняє інтеграцію за змістом, в якому використовують матеріал інших, дотичних предметів, і способом пізнавальної діяльності, якими є спостереження, мислення, мовлення [6].

Одним з напрямів інтегрування змісту предметів є проведення інтегрованих уроків.

Інтегрований урок об'єднує блоки знань із різних навчальних предметів, тем навколо однієї проблеми з метою інформаційного та емоційного збагачення сприймання, мислення, почуття учня, що дає змогу пізнавати певне явище різнобічно, досягти цілісності знань. Такий урок спрямований на розкриття загальних закономірностей, законів, ідей, теорій, відображених у різних науках і відповідних їм навчальних предметах. Він забезпечує формування в учнів цілісної системи уявлень про діалектико-матеріалістичні закони пізнання

навколишнього світу у їх взаємозв'язку та розширенню знань учнів, діапазону їх практичного застосування [3].

Інтегрований урок включає багатопланові об'єкти, інформація про сутність яких міститься в різних навчальних дисциплінах; широка палітра використання міжпредметних зв'язків при різнобічному розгляді однопланових об'єктів; своєрідна структура, методи, прийоми і засоби, які сприяють його організації і реалізації поставлених цілей

Таким чином, особливістю інтегрованих уроків є те, що учні на таких уроках не гублять з поля зору вихідну проблему, а розширюють і поглиблюють коло пов'язаних із нею знань.

Матеріал чинних програм та підручників початкової школи дозволяє об'єднувати близькі за змістом теми, поняття з різних предметів для формування у школярів цілісного уявлення про явища, події, світ в цілому.

Література

1. Беляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови : навчально-методичний посібник / О.М.Біляєв. – К. : Генеза, 2005. – 180 с.
2. Вашуленко М.С. Інтегровані завдання з рідної мови й читання / М.С.Вашуленко // Початкова школа. – 1994. – №6. – С.13-16.
3. Іванчук М.Г. Інтеграція – провідна тенденція сучасного наукового пізнання // Педагогіка і психологія. – 2003. – №3-4. – С. 62-71.
4. Ілляш С. Інтегрований підхід до навчання у початковій школі, його цінність / С.Ілляш [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://drohobych.net/youngsc/AQGS/2013_6-2/pedagogy/57-65.pdf
5. Інтегровані уроки в початковій школі / Упоряд. Н. С. Вегера – Тернопіль–Харків : Ранок, 2010. – 160 с. – (Серія «Відкритий урок»).
6. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи / О.Я.Савченко. – К. : Генеза, 1999. – 368 с.
7. Якименко С.І. Впровадження інтегрованої технології в освітній процес школи І ступеня / С.І.Якименко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_67/93.pdf

УДК 37.017 (09)

ФІЗЕШ О.Й.,
Мукачівський державний університет

БУКВАР ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ

Трансформація суспільного устрою в Україні викликала зміни в культурі, освіті, духовному становленні підростаючого покоління, що вимагає переосмислення психолого-педагогічних ідей минулого в ракурсі попередження відхилень у формуванні особистості, подальшого вдосконалення методів, способів та засобів впливу на її свідомість. Гуманістична парадигма, утверджувана у сучасній освітній ситуації, вимагає внесення суттєвих коректив у виховну спрямованість змісту навчальної літератури в школі. Саме підручник покликаний сприяти відродженню духовності суспільства в цілому і кожної особистості зокрема, виховувати у школярів національну самосвідомість,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>